

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

М 74

Рекомендовано до друку кафедрою мовної підготовки іноземних громадян (протокол №4 від 11.11.2014) та Науково-дослідним центром історичного краєзнавства (протокол №1 від 27.10.2014) Сумського державного університету

М 74 **Мова**, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі : збірка наукових праць Випуск I / [упор. В. Б. Звагельський]. - Суми : Сумський державний університет, 2014. - Вип. I. - 192 с.

Редакційна колегія:

Власенко В.М. - к. і. н., доц.; Волкова О.М. - к. філол. н., доц.; Гедз О.В.; Дегтярьов С.І. - к. і. н., доц.; Завгородній В.А.; Звагельський В.Б. - к. філол. н., с. н. с., доц. (голова); Казанджиєва М.С. - к. п. н., доц.; Леміш Н.О. - к. і. н., доц.; Набок М.М. - к. філол. н.; Нестеренко В.А. - к. і. н., доц.; Садівничий В.О. - к. н. із соц. комунік., доц.; Шевцова А.В. - к. філол. наук., доц.

Упорядник

Звагельський В.Б.

Перший випуск збірки наукових праць “**Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі**” містить статті, розвідки та повідомлення, присвячені різноманітним актуальним питанням гуманітарних дисциплін.

Серед авторів переважно науковці Сумського державного університету, краєзнавці та студентська молодь.

Для науковців, викладачів та вчителів, краєзнавців.

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

иностранцев на занятии. Для представителей азиатских стран (Китая, Вьетнама) характерно умаление своих знаний. Преподаватель может похвалить студента за правильный ответ или успешно выполненное задание, сказав: "Вы умный студент" и услышать в ответ: "Нет, я не умный, я плохой студент". В дальнейшем преподаватель затрудняется в выборе фраз для высокой оценки знаний и предпочитает не выделять данного студента [6]. Интересно заметить, что подобные выражения были бы использованы представителями китайской культуры в их собственной стране. Таким образом, можно сделать вывод о том, что "нечувствительность" как составляющая социально-психологического фактора также является источником социопрагматических неудач, даже если студент-иностранец будет использовать выражения, которые не содержат никаких отрицательных значений в его собственной культуре.

Подводя итог рассмотрению социопрагматических неудач, следует отметить, что как лингвистический, так и социопсихологический факторы могут являться результатом не только знания культуры и общества чужой страны, но и свойствами родной культуры. Более того, как уже было показано в ряде примеров, социопрагматические неудачи могут быть соотнесены сразу с несколькими факторами. Таким образом, студентам - иностранцам необходимо прививать социопрагматические навыки.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Thomas J. Applied Linguistics. - 1983. - V.4. - P. 91-112.
2. Leech G.N. Principles of pragmatics. - NY: Longman Group Limited, 1983.
3. Riley P. Well don't blame me! On the interpretation of pragmatic errors. Amsterdam: John Benjamin's Publishing Company, 1989.
4. Pavlidou T.S. Telephone conversations in Greek and German: Attending to the relationship aspect of communication. - L.: Continuum, 2000.
5. Смирнова Е.А. Развитие культуры иноязычного полилогического общения в послевузовском образовании преподавателей русского языка: дисс.... - М, 1999.
6. Черная О.В. Особенности педагогической коммуникации преподавателя и студента-иностранца как основа разработки образовательной технологии // Педагогические технологии в подготовке кадров для социальной сферы: Материалы Международной интернет-конференции / Тамбовский государственный университет имени Г.Р. Державина. - Тамбов: ООО "Центр-пресс", 2009.

ГЕЛЕТЮК Т.

ВОЛОДИМИР ДУРДУКІВСЬКИЙ І ПЕРША УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ

Актуальність теми зумовлена тим, що питання про становлення та розвиток Першої української гімназії, а також дослідження діяльності її директора і натхненника Володимира Федоровича Дурдуківського, сьогодні є мало вивченим. Дослідження постаті цього педагога-новатора довгий час несправедливо знаходилося під забороною. Тож сьогодні вказана тема потребує ретельного дослідження.

Мета розвідки - дослідити діяльність В. Дурдуківського на чолі Першої української гімназії, що у Києві. Для реалізації мети були поставлені наступні завдання:

- 1) проаналізувати організацію навчальної діяльності у Першій українській

гімназії за часів Володимира Дурдуківського;

2) виокремити особливості навчання та виховання учнів у гімназії.

Володимир Дурдуківський (псевдонім - В. Коновченко, В. Мировець, Скавло, В. М.) - український педагог, громадський діяч, літературознавець, директор школи, вчитель та дитячий письменник.

Володимир Федорович - одна з найцікавіших постатей українського Відродження 1900-1920-х років. Йому належить крилатий вислів: "Школа, яка не хоче бути безсилою, має бути народною". Звідси виходить, що школа має бути перш за все національною. Ця теза актуальна й нині.

Сьогодні історики й педагоги дедалі активніше звертаються до постаті Володимира Федоровича з метою дослідити, виокремити його особливий підхід до процесу навчання, до особистості кожного учня. Серед них - В. Даниленко [2], Г. Іваниця [4], Ю. Хорунжий [5].

Перша українська гімназія, з якою безпосередньо пов'язане ім'я Володимира Федоровича, була заснована в березні 1917 р. як приватна установа. Їй було присвоєно ім'я Т. Г. Шевченка. Програми цієї гімназії, зміст, напрями навчально-виховного процесу, підручники визначали педагогічні комісії, спеціально створені при Товаристві шкільної освіти. Першим директором гімназії був П. Холодний, визначний громадський і політичний діяч. Володимир Федорович з першого дня існування гімназії працював учителем української мови і літератури, а невдовзі став її беззмінним директором.

Спочатку перед колегією гімназії виникла проблема наявності постійного приміщення і декілька разів вони змушені були переїздити з місця на місце, доки остаточно не облаштувалась у приміщенні колишньої амбулаторії лікарні при Покровському монастирі.

Вражає склад педагогічного колективу гімназії. Про це йдеться у праці історика В.М. Даниленка: "Перша українська гімназія зібрала кращих педагогів, вчених, громадських діячів, які працювали там вчителями: історію викладав В. Прокопович, а пізніше Йосип Гермайзе, релігію - майбутній митрополит Василь Липківський, природознавство - Левко Чикаленко, французьку мову - Софія Русова, музику - донька Миколи Лисенка Мар'яна, українську мову і літературу деякий час викладав Леонід Білецький" [2, с. 258].

"Душею школи" був В. Дурдуківський. Його однаково любили і найменші, і найстарші. Кожну свою промову він починав "Любі, мої дорогі діти!" [2, с. 258].

Велику увагу у школі приділяли самоврядуванню та самостійній діяльності учнів. Володимир Федорович намагався навчити своїх вихованців любити життя, розумітися на творчості, вивчати мистецтво. Був керівником драматичного та літературного гуртків.

При школі у 1920-ті роки тривалий час діяв дитячий науковий клуб із кількома десятками гуртків, тут уперше в радянській Україні почав діяти дитячий кооператив, постійно виходила дитяча газета, регулярно проводилися дитячі свята. Оригінально і цілком по-новому було поставлено в школі музичне і фізичне виховання, діяв зразковий дитячий хор [2, с. 259].

Гордістю школи був єдиний не тільки в Україні, а й у СРСР музей дитячої творчості. "Школі й дітям я віддав усі свої сили, знання й енергію, без школи не жив і не знаю чи зможу жити... Школа то є найкраща, найдорожча й найцінніша для мене - вона моє життя..." - писав Володимир Федорович [2, с. 259].

Важливо, що учні школи поглиблено вивчали творчість Тараса Шевченка. В. Дурдуківський уклав для кожного класу, відповідно до їх вікових особливостей, спеціальні невеличкі збірочки, де були вміщені вірші Кобзаря, відповідно до загальної теми самої книги. Школу В. Дурдуківського по праву можна назвати школою радості, школою життя, про що свідчать спогади учнів, які там навчалися, до прикладу додаємо уривки із спогадів учениці цієї школи Наталії Левитської [3, с. 67].

Перша українська гімназія зовсім не випадково носила ім'я Т.Г. Шевченка, бо для її вихованців і директора Шевченко це - "наш геній", "сонце нашої літератури", "батько нашої поезії", "могутній оборонець нашого рідного слова, великомученик за волю і долю України", "натхненний пророк і апостол нашого національного відродження", "наша краса, слава, гордощі й святощі" [1, с. 147].

У своїх публікаціях педагог не просто описував роботу школи, а висловлював свій погляд на мету діяльності школи взагалі, ставив перед нею програмні вимоги. Володимир Федорович поєднував педагогічну роботу з науково-популяризаторською. Володимир Федорович співпрацював із часописом "Вільна українська школа", був членом редколегії, висвітлював діяльність своєї школи на його сторінках (часто під рубрикою "З щоденника вчителя"). З 1919 р. працював у Всеукраїнській академії наук (ВУАН): виконував обов'язки голови термінологічної комісії, члена-редактора "Комісії словника живої мови". Пізніше, 14 травня 1925 р., при ВУАН було засновано Науково-педагогічне товариство, утворене з науково-педагогічної комісії, очолюваної В. Дурдуківським. Друкувався на сторінках першого українського педагогічного журналу "Світло" [4, с. 56].

Найповніше свою систему роботи Володимир Федорович виклав у статті "Шевченківська школа - Шевченкові (3 досвіду Київської 1-ї трудової школи ім. Т. Шевченка)", яка вийшла у 1924 р. [5, с. 248].

Таким чином, Володимир Федорович надавав великого значення самовихованню та розвитку творчої, мислячої особистості, приділяв увагу вивченню творчості Тараса Шевченка. Прищеплював своїм вихованцям любов до прекрасного і запалював у їхніх очах незгасимий вогник віри у добро, який вони проносили крізь усе життя. В. Дурдуківський був для своїх учнів не лише хорошим учителем, але й наставником, який не дивлячись на усі життєві негаразди, що випали на його долю, умів завжди привітно посміхатися і ніколи не відмовляв у проханні допомогти. Напевно, таким і має бути справжній учитель - дарувати дітям не лише свої знання, але і своє життя, бо ж учитель - це посланець Бога на землі. Учителями не стають - ними народжуються.

Список літератури

1. Вільна українська школа. - 1918. - № 7. - С. 147.
2. Даниленко В. Один із 45-ти. Дурдуківський В.Ф. // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. - 1998. - № 1/2 (6/7). - С. 253-261.
3. Дурдуківський В. Жовтень переміг (Українська школа під час Денікінщини) // Радянська освіта. - 1927. - № 11. - С. 67.
4. Іваниця Гр. В. Ф. Дурдуківський: 3 нагоди 25-х роковин його діяльності // Рад. освіта. - 1926. - № 2. - С. 56.
5. Хорунжий Ю. Педагог Володимир Дурдуківський і його школа // Хорунжий Ю. Мужі чину: історичні парсуни / Ю. Хорунжий. - К., 2005. - С. 232-250.